

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Факультет економіки та бізнесу

кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ПОГОДЖЕНО
Гарант ОПП
к.е.н., доц. _____ Г.І.Грицаєнко

« ____ » _____ 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав.кафедри підприємництва, торгівлі та
біржової діяльності

к.е.н., доцент _____ Л.О. Болтянська

« ____ » _____ 2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВО - СИЛАБУС

з дисципліни **«Економіка підприємства» (обов'язкова)**
(найменування та статус компоненти: обов'язкова або за вибором студента)
для спеціальності **076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**
за ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр, найменування спеціальності, освітньої програми)

форма навчання	<u>денна</u> <i>(денна, заочна)</i>
Кількість кредитів	<u>5 кредитів</u>
Курс	<u>2-й</u>
Семестр	<u>4-й</u>
Змістових модулів (підсумкових модульних контролів) –	<u>2</u>
СРС	<u>80 годин</u>
Форма контролю	<u>екзамен</u> <i>(екзамен або диференційований залік)</i>
Загальна кількість годин	<u>150 годин</u>

2019-2020 н.р.

«Економіка підприємства». Силабус для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» факультету економіки та бізнесу, спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» - Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2019. – 10с.

Силабус складений на підставі «Положення про програму навчання здобувачів вищої освіти – силабус» Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – 9с. та Програми навчальної дисципліни «Економіка підприємства» підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – Мелітополь 2019. – 24с.

Розробник(и): Болтянська Л.О., к.е.н., доцент

Рецензент: Тебенко В.М., к.е.н., доцент

Силабус затверджений на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол № 1 від «29 » серпня 2019 року

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

к.е.н, доцент _____ Л.О. Болтянська

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ступеня вищої освіти «Бакалавр»

Протокол № 1 від «25 » вересня 2019 року

Голова, доц. _____ А.А. Костякова

Курс включає вивчення економічного механізму функціонування підприємства, його формування та функціонування в умовах ринку, використання ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності підприємства.

1. Мета викладання дисципліни

Формування уявлення про економічні засади функціонування підприємств, внутрішнього і зовнішнього середовища його діяльності, використання ресурсного потенціалу.

2. Завдання вивчення дисципліни

Завданнями вивчення дисципліни є:

- ✓ засвоєння основних понять та категорій курсу економіки підприємства;
- ✓ оволодіння навичками дослідження взаємовідносин підприємства з іншими суб'єктами господарської діяльності, державою та ринком;
- ✓ формування умінь в здійсненні розрахунків показників діяльності підприємства;
- ✓ оволодіння навичками аналізу показників ефективності використання ресурсного потенціалу, показників результативності діяльності підприємства;
- ✓ набуття навиків щодо вибору важливих напрямків розвитку підприємств в сучасних умовах.

3. Результати навчання – компетентності (з урахуванням soft skills)

Програмні результати та компетентності, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

знання	✓ сутності господарської діяльності та основних важелів регулювання господарської та підприємницької діяльності на Україні; ✓ поняття «підприємство», їх класифікацію за ознаками, видами й організаційно-правовими формами; ✓ сутність виробничої програми підприємства, її завдання та характеристику; ✓ видів цін, процесу ціноутворення та факторів впливу на її формування; ✓ складу та характеристики виробничих ресурсів підприємства, показники ефективності їх використання; ✓ системи управління якістю та конкурентоспроможності продукції; ✓ методів вимірювання та факторів зростання продуктивності праці; ✓ характеристики та класифікації витрат підприємства, групування витрат виробничої собівартості за статтями; ✓ сутності і видів прибутку та механізму визначення ефективності діяльності підприємства; ✓ поняття та умов проведення реструктуризації та санації підприємств; причин банкрутства, шляхи подолання банкрутства.
уміння	✓ застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності; ✓ мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами; ✓ демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати; ✓ володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур; ✓ використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур; ✓ знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та

комунікація	результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.
soft skills	донесення до фахівців і нефахівців інформації про місце і значення економічних засад функціонування підприємства в сучасних умовах. здатність об'єктивно оцінювати механізм діяльності підприємства в сучасних умовах, уміння визначати та аналізувати показники забезпеченості та ефективності використання наявних ресурсів, результатів діяльності підприємства, відповідально та об'єктивно оцінювати ситуацію, вміння подання інформації.

Після успішного проходження курсу здобувач вищої освіти володітиме наступними **компетентностями**:

- здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур;
- здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин;
- здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

4. Пререквізити

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни

Економічна теорія
Мікро і макроекономіка
Статистика

5. Постреквізити

Дисципліни, які спираються на вивчення даної дисципліни

Економіка і організація підприємств малого бізнесу
Економіка і організація торгівлі
Бізнес-проекування

6. Інформація про викладача

Викладач (-і)

Болтянська Лариса Олексіївна, к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; <http://feb.tsatu.edu.ua/teacher/boltianska-larisa-oleksiyivna/>

E-mail викладача

larysa.boltianska@tsatu.edu.ua

7. Структура курсу

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			Лк.	Пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємства та підприємницької діяльності, товарна і цінова політика, результативність діяльності підприємства.						
1	Лекція 1	Основи підприємництва	2			
	Семінарське заняття 1	Основи підприємництва		2		1
	Самостійна робота 1	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	
2	Лекція 2	Види і організаційно-правові форми та напрями діяльності підприємств	2			1
	Практична робота 2	Види і організаційно-правові форми та напрями діяльності підприємств		4		1

	Самостійна робота 2	Робота на навчально-інформаційному порталі			5	
3	Лекція 3	Виробнича програма підприємства	2			2
	Практична робота 3	Виробнича програма підприємства		2		1
	Самостійна робота 3	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			5	2,5
4	Лекція 4	Витрати на виробництво і реалізацію продукції.	2			2
	Практична робота 4	Витрати на виробництво і реалізацію продукції.		4		1
	Самостійна робота 4	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			5	2,5
5	Лекція 5	Фінансово – економічні результати діяльності підприємства.	2	2		2
	Практична робота 5	Фінансово – економічні результати діяльності підприємства.		2		1
	Самостійна робота 5	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі	2		5	2,5
6	Лекція 6	Товарна та цінова політика підприємства	2			2
	Практична робота 6	Товарна та цінова політика підприємства		4		1
	Самостійна робота 6	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			5	2,5
7-8	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I			10	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I				10
Всього за змістовий модуль 1			12	18	39	35
Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення, інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства та ефективність його діяльності						
9-10	Лекція 7	Персонал підприємства, продуктивність праці	4			1
	Практична робота 7	Персонал підприємства, продуктивність праці		4		1
	Самостійна робота 7	Виконання практичного завдання та робота на навчально- інформаційному порталі			4	2
11	Лекція 8	Мотивація і оплата праці	2			1
	Практична робота 8	Мотивація і оплата праці		4		1

	Самостійна робота 8	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			5	2
12	Лекція 9-10	Основний капітал підприємства	2			1
	Практична робота 9-10	Основний капітал підприємства		4		1
	Самостійна робота 9-10	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			5	2
13	Лекція 11	Оборотні кошти підприємства	2			1
	Практична робота 11	Оборотні кошти підприємства		2		1
	Самостійна робота 11	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			4	2
14	Лекція 12	Інвестиційна та інноваційна діяльність	2			1
	Практична робота 12	Інвестиційна та інноваційна діяльність		4		1
	Самостійна робота 12	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			5	1
15	Лекція 13	Система забезпечення якості і конкурентоспроможності продукції (послуг)	2			1
	Практична робота 13	Система забезпечення якості і конкурентоспроможності продукції (послуг)		2		1
	Самостійна робота 13	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	1
16	Лекція 14	Ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність	2			1
	Практична робота 14	Ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність		4		1
	Самостійна робота 14	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			4	1
17-18	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 2			10	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2				10
Всього за змістовний модуль 2			16	24	41	35
Разом ПМК1 та ПМК2			28	42	80	70
Екзамен						30
Разом						100

8. Методи та форми навчання

Форми навчання:

- ✓ за рівнем взаємодії здобувача вищої освіти з викладачем: індивідуальне, групове, колективне;
- ✓ за місцем проведення занять: аудиторне, поза аудиторне

Методи навчання:

- за організацією пізнавальної діяльності: словесні (лекції, дискусії), наочні (презентації), практичні (вправи, виконання завдань по заповненню звітності під час занять, навчальна та виробнича практика);
- за видами занять: лекції (лекція-візуалізація, лекція – бесіда); практичні заняття (індивідуальні та групові вправи, тематична дискусія, робота в малих групах);
- ✓ за мотивацією навчально-пізнавальної діяльності (ситуація звернення до життєвого досвіду студентів, заохочення);
- ✓ за контролем ефективності навчально-пізнавальної діяльності (самоконтроль через виконання тестів на навчально-інформаційному порталі, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, ПМК, іспит);
- за формою стимулювання пошукової та дослідницької діяльності (тематичні дискусії, завдання щодо використання мережі Інтернет, публічні промови і презентації, групові та/або індивідуальні проекти, моделі різних форматів професійних ситуацій).

9. Політика курсу

- ✓ Відвідування занять є важливою складовою навчання. За пропуски занять без поважної причини здобувач вищої освіти буде не атестований з даної дисципліни. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані.
- ✓ Дозволяється вільне відвідування лекцій здобувачам за індивідуальним графіком навчання.
- ✓ Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- ✓ Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- ✓ Під час виконання письмових тестових завдань не допустимо порушення академічної доброчесності.
- ✓ Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).
- ✓ Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу, дотримуватися дисципліни, дбайливо ставитись до обладнання та книжкового фонду ТДАТУ, виконувати графік навчального процесу.

10. Система оцінювання курсу

Щотижнево – бали за роботу на практичних заняттях; в межах кожної теми – бали за самостійну роботу; по завершенню змістового модуля – бали за ПМК; по завершенню семестру – підсумкові бали, у вигляді екзамену.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань студентів ТДАТУ» за 100-бальною шкалою:

Шкала рейтингу ТДАТУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		Екзамен або диференційований залік
90-100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	
67-74	D	3 (задовільно)
60-66		
35-59	FX	2 (незадовільно) (з можливістю повторного перескладання)
0-34	F	2 (незадовільно) (з обов'язковим повторним вивченням курсу)

Критерії оцінювання

Практичні заняття	Частка вірно виконаних завдань
Самостійна робота (СРС)	Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування на НПП ТДАТУ (дві спроби – середній результат) Відбувається у вигляді тестових завдань та письмових робіт в кінці вивчення змістових модулів
Підсумково-модульний контроль (ПМК I, II)	Під час модульного контролю оцінюються такі компоненти: ✓ Повнота розкриття питання (вірні відповіді) ✓ Якість інформації ✓ Самостійність Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість балів – 30.
Екзамен	Структура білету включає 2 завдання. Правильна відповідь за категоріальний апарат – 20 балів, практична частина (вирішення 2 задач) – 10 балів.

11. Інформаційні ресурси та пакет дисципліни

Рекомендована література

1. Конституція України: [Текст]: офіц. текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.: станом на 1 січ. 2006 р.]. – К.: Мін-во Юстиції України, 2006. – 124 с. – ISBN 966-7630-14-5.
2. Господарський кодекс України [Текст]: офіц. текст: за станом на 20 січ. 2007 р. – Х.: Одиссей, 2007. – 240с. – ISBN 966-633-516-6.
3. Андреева Л.О. Ефективність торговельної діяльності аграрних підприємств/ Л.О. Андреева, О.І. Лисак // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017. – № 1-2 (33-34). – С. 69-80.
4. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. /І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2004. – 480с.
6. Болтянська Л.О. Аналіз факторів формування пропозиції плодової продукції на ринку / /Л.О.Болтянська //Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої.- Мелітополь 2016. - №3 (32). - С. 49-56
7. Болтянська Л.О. Від вибору бізнес-ідеї до її реалізації //Л.О.Болтянська, В.М. Тебенко //Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої.- Мелітополь 2017. С. 20-27

8. Болтянська Л.О. Кооперація та інтеграція в садівництві / Л.О. Болтянська, Б.В. Болтянський / Збірник наукових праць: випуск 23/Подільський державний аграрно-технічний університет за редакцією доктора економічних наук, професора, Заслуженого працівника сільського господарства України, ректора університету В.В. Іванишина. - Кам'янець-Подільський: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2015.- с.158-166
9. Болтянська Л.О. Організаційно-економічні основи формування та розвитку аграрного ринку /Л.О.Болтянська //Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої.- Мелітополь 2016. - №2 (31). - С. 33-38
10. Болтянська Л.О. Організація самостійної роботи студентів засобами інформаційних технологій/Болтянська Л.О., Болтянський Б.В./ Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі. Випуск 20 / Збірник науково-методичних праць/ Таврійський державний агротехнологічний університет – Мелітополь, 2017. – 188 с. С 34-39
11. Болтянська Л.О. Проблеми та тенденції розвитку внутрішньої торгівлі Запорізької області [Електронний ресурс] / Л.О. Болтянська, В.М. Тебенко / Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. - №17. Режим доступу до статті: <http://global-national.in.ua/issue - c.525-530>
12. Болтянська Л.О. Сучасні тенденції розвитку підприємництва в Україні / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О. Болтянська / ADVANCES OF SCIENCE. Proceedings of articles the international scientific conference Czech Republic, Karlovy Vary – Ukraine, Kyiv, 28 September 2018. – С. 1357-1366.
13. Від ідеї до власної справи: Навч. посібник. /А.С.Коноваленко, Л.О.Болтянська, Д.М. Трачова та інш. - Мелітополь.: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2017 – 278с.
14. Грицаєнко Г. Інвестиційна привабливість України [Електронний ресурс] / Г. Грицаєнко, М. Грицаєнко // Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal – 2017. – Vol. 3. – No. 1. – Pp. 80-93 – Mode of access : <https://are-journal.com>
15. Економіка аграрного підприємства: Навчальний посібник / Т.І. Яворська, Ю.О. Прус, О. М. Петрига; за ред. О.М. Петриги, Т.І. Яворської. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2016. – 498 с.
16. Економіка підприємства: Навчальний посібник. / Л.О. Болтянська, Л.О. Андреева, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
17. Економіка підприємства: підручник / М.Г. Грицак, В.М. Колот, О.Г.Медрул [та ін.], [за заг.і нак. ред. Г.О.Швиданенко]. – [вид. 4 – е вид., перероб. і доп.]– К.: КНЕУ, 2009.-816 с.
18. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навч. посібн. - 1 вид. / В.М. Тебенко / Вид-во: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс». 2014. – 302 с.
19. Завадських Г.М. Дослідження сучасного стану інвестиційної сфери аграрних підприємств / Андреева Л. О., Болтянська Л.О. та ін. // Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки: Монографія. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 272 с. – С. 155-208.
20. Завадських Г.М. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіону [Електронний ресурс] / Г.М. Завадських // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2017.- №17.-С.152-155. Режим доступу до статті:<http://global-national.in.ua/issue-17-2017>
21. Лисак О.І. Державне регулювання ціноутворення в аграрному секторі України / О.І. Лисак / Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2014. - №2. – С. 97-101.
22. Лисак О.І. Перспективи розвитку електронної комерції в Україні / О.І. Лисак / Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017. – №3 (35). – С. 46-55.
23. Основні чинники формування пропозиції на ринку плодів /Болтянська Л.О./ Тези міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування»: зб. матер. конференц. – м. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018 р. – 455 с. С. 28-31.
24. Практикум з економіки підприємства: електр. навч. посіб./ Л.О. Андреева, Л.О.Болтянська, О.І

Лисак. // – 2018. – 244 с.

25. Прус Ю. О. Ціни реалізації як чинник підвищення ефективності використання аграрного потенціалу регіону / Ю. О. Прус // Проблеми управління економічним потенціалом регіонів: зб. наук. праць всеукр. наук.-практ. конф. – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – С.37-39.
26. Регіональна економіка: Навчальний посібник. / Г.М. Завадських. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 556 с.
27. Статистика: навчальний посібник / Г. П. Педченко. — Мелітополь: Колор Принт, 2018. — 266 с.
28. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навч. посіб./ Л.І. Шваб – К.: Каравела, 2004. – 568с.
29. Яворська Т. І. Аналіз стану малого підприємництва в місті / Т.І. Яворська // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). № 3 (35), 2017 – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017. – с. 174-182.
30. Яворська Т. І. Малий бізнес у сільському господарстві: теорія і практика: монографія / Т. І. Яворська. – К. : ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 384 с.

Інформаційні ресурси

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=1153>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри підприємництва торгівлі та біржової діяльності.
4. Internet:
<http://rsp.ukrstat.gov.ua/> - Державна служба статистики